

Коритін Денис Сергійович

*кандидат юридичних наук, молодший науковий співробітник
НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку
НАПрН України*

**АКТУАЛЬНІ ПРАВОВІ ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ
СКЛАДОВОЇ ФІНАНСОВОЇ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
В УКРАЇНІ**

У наукових тезах було розглянуто окремі аспекти правових питань забезпечення інформаційної політики при здійсненні фінансової підтримки малого та середнього підприємництва, що здійснюється шляхом реалізації державних програм, в тому числі, пільгового кредитування. Автором зроблено висновок, що інформаційна підтримка суб'єктів господарювання має, в першу чергу, здійснюватися при безпосередній (очній) комунікації підприємців з особами – виконавцями відповідних державних програм підтримки, а електронні (віртуальні) портали для надання послуг мають діяти в доповнення до реальних (очних).

Ключові слова: мале та середнє підприємництво, кредитування, державна підтримка, стимулювання підприємництва, інформаційна підтримка.

Korytin Denis

*PhD, research Assistant of Scientific and Research Institute of Providing
Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine*

**CURRENT LEGAL ISSUES OF THE INFORMATION
COMPONENT OF FINANCIAL STATE SUPPORT
OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES IN UKRAINE**

In the scientific theses the separate aspects of legal questions of maintenance of information policy at realization of financial support of small and average business which is carried out by realization of the state programs, including, preferential crediting were considered. The author concludes that information

support of business entities should, first of all, be carried out in direct (face-to-face) communication of entrepreneurs with persons - executors of relevant state support programs, and electronic (virtual) portals for services should operate in addition to direct (face-to-face) communication.

Key words: small and medium business, crediting, state support, business stimulation, information support.

Формування державної політики щодо підтримки малого та середнього підприємництва (далі – МСП) потребує врахування світових напрацювань у напрямі правового регулювання й економіко-управлінського обґрунтування певних форм підтримки.

Крім того, у межах глобалізованого ринку, а також беручи до уваги прагнення України наблизити національне законодавство до права ЄС, не можливо створювати механізми підтримки МСП без адаптації до світових стандартів, тобто слід винаходити механізми, подібні до загальноприйнятих. Звісно, орієнтирами при цьому можуть бути міжнародні документи, у тому числі Європейська хартія малих підприємств [1].

Правовий аналіз окремих засобів державної підтримки малого та середнього підприємництва здійснювали такі науковці як Н. М. Внукова [2], С. В. Глібко [3], А. М. Любич, І. В. Подрез-Ряполова [4], А. Т. Завадська [5] та інші. Разом з цим, у даній роботі буде проаналізовано питання реалізації інформаційної політики при здійсненні фінансової підтримки малого та середнього підприємництва з урахуванням актуальних державних програм.

В першу чергу, зупинимося на деяких напрямках діяльності, сформульованих на підставі Європейської хартії малих підприємств, а саме: 1) поліпшення доступу в режимі «онлайн» до інформресурсів; 2) оподаткування й фінансові питання; 3) посилення технологічного потенціалу малих підприємств; 4) заохочення до використання успішних моделей електронного бізнесу й забезпечення найбільшої підтримки малого бізнесу.

Зауважимо, що наведені принципи державного регулювання малого й середнього бізнесу вивчалися науковцями та розглядалися в системі правових, організаційних, адміністративних, регулятивно-контролюючих заходів держави й системи державної підтримки і

стимулювання, спрямованих на розвиток малого й середнього бізнесу, які не передбачають усунення конкуренції, а забезпечують стимулювання інвестицій та інноваційного підприємництва, що на нашу думку, є виправданим.

Звернімо увагу, що у проєкті Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 04.12.2014 р. № 1256 в ч. 3 ст. 7 до державної підтримки, в тому числі, відносяться: фінансово-кредитна і кредитно-гарантійна, інформаційно-консультативна та інфраструктурна.

Зауважимо, що надзвичайно важливою для ефективної реалізації фінансової підтримки, формою державної політики, є інформаційна державна підтримка суб'єктів МСП, у тому числі підприємців, яку необхідно розглядати окремо від підтримки інфраструктури МСП і яка може здійснюватися згідно зі ст. 18 Закону «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» шляхом:

1) створення й забезпечення функціонування інформаційних систем, інформаційно-телекомунікаційних мереж. На сьогодні найбільш розгалужена інформація, що може бути що стане у нагоді МСП, знаходиться на сайті Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Фактично МСП може дізнатися про такі корисні сервіси для започаткування й ведення бізнесу[6]: Opendatabot, YouControl, Taxer, SMS Маяк, Бізнес-калькулятор, Податковий борг, Державні закупівлі, ProZorro, Електронний кабінет платника податків, надання адміністративних послуг підприємцям он-лайн, надання державних послуг бізнесу. Проте аналітична й статистична інформація для МСП відсутня, тому малим і середнім підприємствам слід самостійно звертатися до ресурсів Держстату й вираховувати необхідні показники діяльності МСП по галузях, бо іншої інформації для формування стратегії підприємств взагалі немає. Щоправда, у розділі «Статистичні та інформаційні матеріали щодо стану та розвитку малого і середнього підприємництва» [7] презентується інформація лише щодо двох аналітичних оглядів, які здійснено за кошти іноземних організацій: 1) дослідження USAID ЛЕВ: Щорічна оцінка ділового кліма-

ту (ABCA, Annual Business Climate Assessment); 2) дослідження ПРООН: Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні: відкриті дані ЄДРПОУ. У той же час необхідно брати до уваги інформацію, що є на сайті Державної служби статистики України щодо статистичних даних МСП [8];

2) надання інформації про: стан виконання державних, регіональних і місцевих програм розвитку МСП; стан розвитку МСП (відповідний напрям розглядався тільки у 2016–2017 рр. USAID при реалізації програми «Лідерство в економічному врядуванні» [9], тобто такий аналіз стану розвитку МСП не здійснюється регулярно); об'єкти інфраструктури підтримки МСП. При наявності такого напрямку інформування МСП на сайті Міністерства розвитку громад та територій України відсутній розділ про об'єкти інфраструктури МСП, а посилення на регіональний рівень передбачає тільки надання прикладу формування «Агенції регіонального розвитку» в окремих областях; іншої інформації. Наприклад, європейський проєкт «Мережа центрів підтримки бізнесу в Україні», який фінансується Європейським банком реконструкції та розвитку, має на меті створення функціональної та ефективної системи консультаційних послуг для МСП, створення центрів підтримки бізнесу, що надавали б певну необхідну інформацію МСП, підвищення рівня інформованості МСП про галузеві ноу-хау.

У той же час, незважаючи на наявність розділу «Сприятливі умови для бізнесу» [10] на сайті Мінекономіки, на ньому фактично не надається повної інформаційної допомоги бажаючим започаткувати бізнес, оскільки сформульовані бізнес-кейси мають обмежене галузеве застосування й не поширюються на всі адміністративно-територіальні одиниці, а також не розглядають у сукупності фінансову підтримку для реалізації бізнес-кейсів.

Державна програма «5-7-9» пропонує часткову компенсацію процентної ставки за кредитом у гривні у комплексі з механізмом часткових кредитних гарантій для вирішення проблеми браку забезпечення та недостатньої кредитної історії. Програма впроваджується утвореним при Міністерстві фінансів України, Фондом розвитку підприємництва (колишній Німецько-український фонд) через мере-

жу банків-партнерів у партнерстві з Мінекономіки та Офісом розвитку малого і середнього підприємництва з метою запобігання виникненню та поширенню, локалізації та ліквідації спалахів епідемії та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої корона вірусом SARS-CoV-2, а також для запобігання та подолання їх наслідків.

Шляхом аналізу статистичної інформації десяти найбільших банків, було встановлено відсутність єдності умов надання кредитів, здійснення кредитування не в рамках єдиної програми, а за окремими кредитними продуктами банків, які можуть відрізнятися один від одного.

Разом з цим, як було зазначено вище програма впроваджується Фондом розвитку підприємництва через мережу банків-партнерів у партнерстві з Мінекономіки та Офісом розвитку малого і середнього підприємництва, але Мінекономіки на своїй сторінці [11], частково надає інформацію, в тому числі, сприяє самооцінці підприємців для розрахунку можливості одержати фінансову підтримку, але ця інформація не передбачає прямого контакту з консультантами для вирішення проблемних питань. Та ж інформація існує на сайті Офісу розвитку МСП. Також не надається можливість отримати «живу відповідь» на сайті Фонду розвитку підприємництва.

Підсумовуючи вищевикладене, можливо зробити висновок, що сучасна державна політика з підтримки МСП характеризується наявністю значної мережі фінансових засобів. Разом з тим, спостерігається недостатнє інформаційне забезпечення процесу безпосереднього надання вказаної підтримки.

З огляду на це, необхідно констатувати, що з метою забезпечення економічної безпеки держави наведені форми необхідно використовувати саме через систему державних органів й організацій, органів місцевого самоврядування й організацій, які безпосередньо надають певний вид державної підтримки. Суб'єкти господарювання повинні мати можливість одержати інформаційну підтримку в режимі офлайн, при основному спілкуванні з уповноваженою особою, а електронні (віртуальні) портали для надання послуг мають діяти в доповнення до реальних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейська хартія малих підприємств, прийнята в рамках Європейського Союзу, схвалена Європейським Союзом 19.06.2000 р. ЕКСПЕРТНА ДУМКА: Приєднання до Європейської хартії малих підприємств – крок до реформування економіки / С. Коваль. Аналітика, коментарі експертів. 2005. 12 с.

2. Внукова Н. М. Формування інноваційних умов розширення доступу до фінансування підприємництва. *Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України*: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 14 квіт. 2020 р.). С. 146 – 148.

3. Глібко С. В., Нетребченко Ю. В. Деякі способи підтримки малого та середнього підприємництва при кредитуванні банками. *Стратегії підприємницької діяльності в інтересах сталого розвитку малого і середнього інноваційного підприємництва* : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 2 за матер. II круг. столу (м. Харків, 16 лист. 2020 р.). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 196 с.

4. Любич А. М., Подрез-Ряполова І. В. Основні фактори стимулювання інноваційного розвитку України. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2 (15). С. 105–110.

5. Завадська А. Т. До питання підтримки стартапів на ранній стадії їх розвитку у Польщі та можливості залучення позитивного досвіду в Україні. *Актуальні проблеми господарської діяльності в умовах розбудови економіки Індустрії 4.0* : зб. наук. пр. НДІ ПЗІР НАПрН України № 4 за матеріалами круглого столу (м. Харків, 21 трав. 2021 р.). Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С. 62–67.

6. UA.me.gov. Корисні сервіси для започаткування та ведення бізнесу. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3cf285fd-4331-4457-9b16-1c03e746ebc0&title=KorisniServisiDliaZapochatkuvanniaTaVedenniaBiznesu>.

7. UA.me.gov. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5f43eb87-a668-4ea4-9db3-b46a02c5a782&title=StatistichniTaInformatsiiniMaterialiSchodoStanuTaRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstva>.

8. UA.gov. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

9. UA/DOCUMENTS. Щорічна оцінка ділового клімату в Україні: 2016. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2015/LEV/ABCA2017/ABCA2016_full_report.pdf.

10. UA.me.gov. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=112a480c-9492-4736-99ed-b0f3b1152c27&title=SpriiatliviUmoviDliaBiznesu>.

11. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

REFERENCES

1. Yevropeiska khartiia malykh pidpriemstv, pryiniata v ramkakh Yevropeiskoho Soiuzu, skhvalena Yevropeiskym Soiuzom 19.06.2000 r. Ekspertna dumka: Pryiednannia do Yevropeiskoi khartii malykh pidpriemstv – krok do reformuvannia ekonomiky. С. Koval. (2005). Analitika, komentari ekspertiv [in Ukrainian].

2. Vnukova, N.M. Formuvannia innovatsiinykh umov rozshyrennia dostupu do finansuvannia pidpriemnytstva. *Konkurentospromozhna model innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy: materialy III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Kropyvnytskyi, 14 kvit. 2020 r.) – Competitive model of innovative development of Ukraine's economy: materials of the III International scientific-practical conference, 146–148* [in Ukrainian].

3. Hlibko, S.V., Netrobchenko, Yu.V. (2020). Deiaki sposoby pidtrymky maloho ta serednoho pidpriemnytstva pry kredytuvanni bankamy. *Stratehii pidpriemnytskoi diialnosti v interesakh staloho rozvytku maloho i serednoho innovatsiinoho pidpriemnytstva: zb. nauk. pr. NDI PZIR NAPrN Ukrainy № 2 za mater. II kruh. stolu (m. Kharkiv, 16 lyst. 2020 r.) – Competitive model of innovative development of Ukraine's economy: materials of the III International scientific-practical conference*. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].

4. Liubchych A. M., Podrez-Riapolova I. V. (2020). Osnovni faktory stymuliuvannia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo – Law and innovation society, 2 (15), 105–110* [in Ukrainian].

5. Zavadska A. T. (2021). Do pytannia pidtrymky startapiv na rannii stadii yikh rozvytku u Polshchi ta mozhlyvosti zaluchennia pozytyvnoho dosvidu v Ukraini. *Aktualni problemy hospodarskoi diialnosti v umovakh rozbudovy ekonomiky Industrii 4.0: zb. nauk. pr. NDI PZIR NAPrN Ukrainy № 4 za materialamy kruhloho stolu (m. Kharkiv, 21 trav. 2021 r.) – Actual problems of economic activity in the conditions of economic development of Industry 4.0: collection of scientific works of the Research Institute of PZIR NAPrN of Ukraine № 4 on the materials of the round table*. Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy, 62–67 [in Ukrainian].

6. UA.me.gov. Korysni servisy dlia zapochatkuvannia ta vedennia biznesu. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3cf285fd-4331-4457-9b16-1c03e746ebc0&title=KorisniServisiDliaZapochatkuvanniaTaVedenniaBiznesu> [in Ukrainian].

7. UA.me.gov. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=5f43eb87-a668-4ea4-9db3-b46a02c5a782&title=StatistichniTaInformatsiiniMaterialiSchodoStanuTaRozvitkuMalogoISerednogoPidprimnitstva> [in Ukrainian].

8. UA.gov. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

9. UA/DOCUMENTS. Shchorichna otsinka dilovoho klimatu v Ukraini: 2016. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2015/LEV/ABCA2017/ABCA2016_full_report.pdf [in Ukrainian].

10. UA.me.gov. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=112a480c-9492-4736-99ed-b0f3b1152c27&title=SpriiatliviUmoviDliaBiznesu> [in Ukrainian].

11. Ofitsiinyi sait Ministerstva ekonomiky Ukrainy. URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> [in Ukrainian].

Котенко Артем Михайлович

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України,

доцент кафедри фінансового права Національного юридичного

університету імені Ярослава Мудрого

**ЗМІСТОВИЙ КРИТЕРІЙ ВИЗНАЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ КОНТРОЛЬОВАНИМИ**

У публікації розглянуто змістовий критерій визначення господарських операцій платника податків контрольованими для цілей трансфертного ціноутворення. Проаналізовано ознаки, визначені законодавцем в межах встановлення такого критерію.